

FAGBLAD FOR GRAVPLASSKULTUR

Ny regional gravplassmyndighet:
Frå bispedommeråd til statsforvalteren.
Side 5 – 7

Gravplassen:
Et vakkert rom i landskapet.
Side 20 – 23

Foto: Alf Døge

**Kjartan
digger
trær**

Side 16 – 19

Du kan lese om fordelene ved å være medlem på fagforbundet.no.

Fagforbundet er den ledende arbeidstakerorganisasjonen i KA-området og i kommunal sektor. Derfor er du som arbeider i gravferdssektoren viktig for oss.

En solid kommuneøkonomi er grunnlaget for offentlige tjenester og arbeidsplasser av god kvalitet. Som landets største fagforbund, med over 367 000 medlemmer, har vi politisk innflytelse. Denne innflytelsen bruker vi når sektorens utfordringer blir drøftet og avgjørelser tatt.

- **Vi kjemper for lønna di**
Fagforbundet kjemper for å forbedre og forsvare medlemmenes lønns- og arbeidsvilkår. Skal vi få gjennomslag, er det viktig at vi er mange.
- **Vi forsvarer rettighetene dine**
Fagforbundet har rundt 17 000 dyktige og godt skolerte tillitsvalgte i hele landet. Når du trenger det, kan du få hjelp av dine tillitsvalgte.
- **Norges beste innboforsikring**
Når du melder deg inn i Fagforbundet får du LO-favorit Innboforsikring som er landets beste innboforsikring.
- **Stipend til videreutdanning**
Fagforbundet har gode stipendordninger for medlemmene. Som medlem kan du få stipend til grunn-, etter- og videreutdanning og kortere yrkesfaglige kurs.
- **Juridisk bistand**
Som medlem i Fagforbundet får du juridisk hjelp til saker som er knyttet til arbeidsforholdet ditt.
- **Yrkesfag og -politikk**
Fagforbundet ivaretar medlemmenes faglige interesser gjennom kurs, fagdager og politisk påvirkningsarbeid.

Bli medlem du også!

Meld deg inn med sms - send **Fagforbundet medlem** til 1980

GRAVPLASSFORENINGEN

NORSK FORENING FOR GRAVPLASSKULTUR

Norsk forening for gravplasskultur er en ideell organisasjon som arbeider for å fremme gravplasskulturen i Norge. Dette gjøres blant annet gjennom utgivelse av bladet «Gravplassen» og andre trykksaker til praktisk hjelp. Norsk forening for gravplasskultur driver også med utstrakt etterutdanning gjennom kurs og konferanser.

Kommuner, kirkelige fellesråd, menighetsråd, bedrifter, organisasjoner og privatpersoner kan være medlem.

Fagbladet Gravplassen utgis av:

Norsk forening for gravplasskultur. Årgang: 51

Ansvarlig redaktør:

Alf Bergin

Tlf.: 91 88 75 75

E-post: redaktor@gravplassen.no

Abonnement og medlemsskap:

Norsk forening for gravplasskultur, Krokenveien 1661, 3760 Neslandsvatn. Tlf: 473 87 924.

Epost: post@gravplasskultur.no

Annonser:

Alf Bergin, tel.: 91 88 75 75

E-post:

redaktor@gravplassen.no

Medlemskontingent 2021:

Personlige kr 360.

Selskap, råd og organisasjoner kr 1.100.

Kirkelige fellesråd og kommuner etter innbyggertall:

inntil 2000 innbyggere kr 1.135.

2000 – 5 000 innbyggere kr 1.750.

5 000 – 10 000 innbyggere kr 2.060.

10 000 – 25.000 innbyggere kr 4.120.

25.000 – 50.000 innbyggere kr 6.180.

50.000 – 100.000 innbyggere kr 8.240.

100.000 – 200.000 innbyggere kr 14.420.

Over 200.000 innbyggere kr 15.450.

Tilleggskontingent for krematoriene:

Krematorium kategori 1: kr 1.290.

Krematorium kategori 2: kr 2.575.

Bruk av Gravplassens redaksjonelle stoff, er ikke tillatt uten særskilt avtale. Alle kommunefellessrådsmedlemmer får flere blad i sitt medlemskap.

Frister for artikler/bilder til fagbladet Gravplassen:

Nr. 2 - 2021:

Frist for annonser: Fredag 07.05

Frist for artikler/bilder: Fredag 14.05

Utgivelse: Uke 27

Nr. 4 - 2021:

Frist for annonser: Fredag 22.10

Frist for artikler/bilder: Fredag 29.10

Utgivelse: Uke 49

Nr. 3 - 2021:

Frist for annonser: Fredag 20.08

Frist for artikler/bilder: Fredag 27.08

Utgivelse: Uke 41

Med forbehold om mulige endringer!

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

Vi arbeider etter
Vær Varsom-plakatens regler
for god presseskikk.

Den som mener seg rammet av urettmessig publisering, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan oppnevnt av Norsk Presseforbund som behandler klager mot mediene i presseetiske spørsmål.

Adresse: Rådhusgt 17
Postboks 46 Sentrum
0101 Oslo
E-post: pfu@presse.no

presse.no

Redaksjonsutvalg 2020:

Åse Skrovset

asskr@statsforvalteren.no

Synnøve Haugstad Sira

post@gravplasskultur.no

Per Astrup Andreassen

pa334@kirken.no

Alf Bergin (ansvarlig redaktør)

redaktor@gravplassen.no

Design:

Svart på Kvitt SA

Trykk:

Erik Tanche Nilssen AS – Skien

Opplag: 1100

Miljømerket trykksak 2041 0749 Erik Tanche Nilssen AS

innhold

(Foto: Helge Klingberg)

8

I denne utgaven av Gravplassen, finner du bilaget «Trossamfunnsgravplassen». Det gir et innblikk i forhistorien til gravplasser opprettet av trossamfunn utenfor Den norske kirke.

9

Fast bidragsyter til vårt fagblad er FAGUS. De svarer på grønt-faglige spørsmål.

13

Trygve Jensen i Kirkelig fellesråd i Trondheim mener det er viktig å dokumentere behovet for driftsmidler for å få en så godt vedlikeholdt gravplass som mulig.

Foto: Alf Bergin

14

Foto: Magne K. Henn

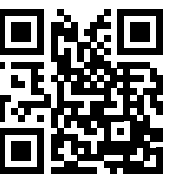
Fagdage i Sandefjord gjennomføres fra 8. - 10. september. Stikkord er: Kreativ tenkning rundt urnegraver som gir mer variasjon på gravplassene. Her fra Tjølling kirkegård i Larvik som skal befares.

28

Her vil Stanglandsåna i Sandnes bukte seg nedover når den blir gjenåpnet. – Da får vi enda mer attraktive gravplasser i sentrum, sier Jenny A. Madland.

Foto: Alf Bergin

QR-KODE: Skann denne koden på din mobiltelefon, og du kommer rett til de nye nettsidene for Gravplassen.

Stor endring med statsforvalteren

Kommunal- og moderniseringsdepartementet gjorde en stor endring da de valgte å legge fellesoppgaver som gjelder hele landet, til ett statsforvalterembete. Statsforvalteren i Oslo og Viken behandler eksempelvis alle saker som gjelder trossamfunn i Oslo og Viken. Slike samfunn med adresse utenfor Oslo og Viken hører inn under Statsforvalteren i Agder. Reindrift er lagt til Statsforvalteren i Trøndelag.

Ved å spise kompetansen får man et godt rustet fagmiljø, innenfor en sektor som tidligere hadde svært begrensede ressurser. For gravplasssektoren ble det en stor endring, da vi fra 1. januar fikk et fagmiljø med fem personer. Disse vil ha sin tilhørighet hos Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, men har et nasjonalt virkeområde.

«Ved å spise kompetansen får man et godt rustet fagmiljø, innenfor en sektor som tidligere hadde svært begrensede ressurser.»

Alf Bergin

Med denne overgangen fra bispedømmeråd til statsforvalteren, skaper man også et klart inntrykk av livssynsnytralitet. Noe som i aller høyeste grad må prege forvaltning av våre gravplasser

I en overgang til ny organisasjon, er det mye nytt å forholde seg til. Fagsjefen uttrykker i intervju på de neste sidene, at forvaltningene vil merke dette på at de vil bli strengere på at gravplassloven følges. Og det er kanskje det viktigste arbeidsområdet for statsforvalteren. De er statens representant i fylket, og har ansvar for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra Storting og regjering. (Les mer på side 7).

Rent personlig vil jeg savne gravplassrådgiveren som fantes fram til 31. desember 2020. Det er derfor gledelig at Gravplassforeningen ved utlysning av vår rådgivers stilling i forbindelse med hennes fødselspermisjon, har benevnt stillingen som «Gravplassrådgiver».

Denne stillingen vil i fremtiden inneha en svært nyttig funksjon for medlemmene av foreningen. En slags forlenget arm inn mot statsforvalteren. En hjelp og støtte når forvaltningene føler de trenger råd og vink til hvordan de skal forholde seg i saker som angår forvaltningen av den enkelte gravplass.

Med dette grepet kan Norsk forening for gravplasskultur bli enda viktigere enn vi har vært fram til nå.

Vi går mot lysere tider, ha en fin og virusfri vår.

ALF BERGIN
Ansvarlig redaktør
redaktor@gravplassen.no

Gravplassrådgivningen

En veileder for lokale og regionale gravplassmyndigheter

Du finner denne veilederen på nettet.
[Gravplassveileder.no](https://gravplassveileder.no)

Ved å opprette et kompetansesenter for gravplasser hos Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, får fagområdet høyere kvalitet.

Hege Alice Granøe Johansen og Erik Hynne, utgjør sammen med tre kolleger, ny regional gravplassmyndighet. De er lokalisert hos Statsforvalteren i Vestfold og Telemark. (Foto: Statsforvalteren i Vestfold og Telemark)

Større fagmiljø med bedre ressurser

1. januar i år ble gravplassrådgiveren, som tidligere lå under Tunsberg bispedømmeråd, overflyttet til Statsforvalteren i Vestfold og Telemark (tidligere Fylkesmannen).

Bispedømmerådernes oppgaver angående godkjenning av endringer på gravplasser og lokale vedtekter, og som klageinstans i saker tilknyttet gravplasslov og gravplassforskrift, ble også flyttet hit. – Det ga rom for en ny regional gravplassmyndighet med nasjonalt virkeområde, som har fem ansatte, sier Åse Skrøvset. Med det grepet, fikk Norge for første gang en etat av en viss størrelse, som kun skal jobbe med gravplassrelaterte problemstillinger.

– Vi har flyttet inn i statsforvalterens nye lokaler i Tønsberg, sier Skrøvset, som sammen med sin kollega Kristian Døvik fra Tunsberg bispedømmeråd, nå har fått tre nye kolleger å spille ball med.

– Å få et større fagmiljø, noen å rådføre seg med til saksbehandling eller rådgiving som ikke er rett fram, var noe jeg så fram til, sier gravplassmyndighetens nye fagsjef.

Blir strengere på at gravplassloven følges

Ved siden av løpende saksbehandling og veiledning, er målet at det nå skal kunne frigjøres tid til å jobbe med overordna faglige prosjekt.

Forvaltningene rundt om i landet vil merke endringen ved at de skal forholde seg til Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, i stedet for sitt bispedømmeråd for godkjenning av

endringer på gravplasser og lokale vedtekter, og som klageinstans.

– Vi kommer til å bli mer nøye på formalitetene i saksbehandlingen. Alle endringer må være håndtert riktig og etter gravplassloven, sier Skrøvset.

For at også små forvaltninger rundt om i landet skal kunne leve opp til kravet om økt profesjonalisering, vil gravplassmyndighetens fem ansatte hjelpe til med veiledning. Den allerede eksisterende gravplassveilederen på nett, blir sentral. Dens hensikt er at små forvaltninger skal bruke den som hjelp

FAKTA

NETTSIDE

<https://www.statsforvalteren.no/vestfold-og-telemark/folk-og-samfunn/gravplassmyndighet/>

Plakettløsninger til navnet minnelund

Planlegger dere en ny navnet minnelund? Ta kontakt for informasjon og tilbud. Vi leverer plakettløsninger i varige materialer tilpasset deres prosjekt med gravering og layout.

minnelund@skiltspesialisten.no
skilt spesialisten
Holbergsgate 10, 4608 Kristiansand | www.skiltspesialisten.no | 38 12 09 50

PLAKETTER syrefast 316

PLAKETTER eloksert aluminium

Åse Skrøvset.

Kristian Døvik.

Tove Frøvoll Thoresen.

til korrekt saksbehandling, samt å forstå lovbestemmelsene som ligger til grunn.

– Vi jobber med å videreutvikle gravplassveilederen. Det er også aktuelt å lage flere veiledere til mindre og mer avgrensede tema. For eksempel en skritt-for-skritt veiledning for hvordan du utvider en gravplass. Dette gjør man kanskje kun én gang i karrieren, og det er mye en skal tenke på, sier Skrøvset.

Får hver sine spesialfelt

De fem ansatte hos gravplassmyndigheten utgjør et felles kollegium, men får også sine spesialoppgaver. Åse Skrøvset som er fagsjef, vil primært jobbe med ulike plansaker, inkludert gravplassplaner og arealplaner, sammen med Tove Frøvoll Thorsen og Hege Alice Granøe Johansen. Kristian Døvik, som allerede har hovedansvaret for gravplassveilederen, vil som

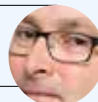
gravplassmyndighetens jurist i stor grad ta seg av klagesakene. Erik Hynne får blant annet oppgaven med å godkjenne lokale vedtekter.

Tekst:

Kjetil S. Grønnestad

Journalist

kjetil@svartpaakvitt.no

STATSFORVALTERENS SIDE

Det er Gravplassens spalte, der Statsforvalteren belyser forskjellige tema som angår de enkelte gravplassmyndighetene.

Fra 1. januar 2021 er Statsforvalteren regional gravplassmyndighet. Oppgavene for hele landet er samlet hos Statsforvalteren i Vestfold og Telemark.

Har dere spørsmål som angår lovverk, forskrifter eller andre praktiske ting som dere lurer på, kan disse henvendelsene sendes direkte via e-post til Åse Skrøvset.

KONTAKT

Åse Skrøvset
Fagsjef gravplass
E-post: [asskr@statsforvalteren](mailto:asskr@statsforvalteren.no)
Telefon: 95878444

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Gravplassrådgiveren ble virksomhetsoverdratt til statsforvalteren (tidligere fylkesmannen) fra 1. januar 2021. De oppgavene og den myndigheten som bispedømmerådene har hatt etter gravplassloven og gravplassforskriften ble overført til statsforvalteren fra samme dato. Oppgavene er samlet hos Statsforvalteren i Vestfold og Telemark som dermed får nasjonalt virkeområde. Det er opprettet en egen faggruppe for gravplasser i Justis- og vergemålsavdelingen med arbeidssted Tønsberg.

Arbidsoppgaver

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal godkjenne alle planer som omfatter nyanlegg, utvidelse, nedleggelse og vesentlig endring av gravplass og bygning på gravplass. Det kan for eksempel være en ny navnet minnelund på en eksisterende gravplass eller endringer på et gravkapell. Statsforvalteren skal også godkjenne endringer i lokale vedtekter for gravplassene i kommunen. I den sammenheng minner vi om at lokale vedtekter er en forskrift etter forvaltningsloven.

Ved endring av forskrifter skal forvaltningsloven kapittel VII legges til grunn. Det innebærer blant annet at det skal gjennomføres en forhåndsvarsling, gjerne kalt høring, før forskriftsendringene vedtas. I den forbindelse er det viktig å synliggjøre hva endringene i vedtektene består i slik at de som blir hørt har muligheten til å se hvilke rettigheter og plikter som foreslås endret. Gravplassmyndigheten vedtar endringene, og deretter skal de godkjennes av statsforvalteren. Ved oversendelse til Statsforvalteren i Vestfold

og Telemark bør prosessen som har ledet frem til endring av vedtektene, jf. forvaltningsloven § 37, synliggjøres.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark er klageinstans for enkeltvedtak etter gravplassloven og forskriftene til denne. Forvaltningsloven kapittel VI har bestemmelser om klage og omgjøring. Når gravplassmyndigheten fatter et enkeltvedtak, er det viktig å opplyse om klageretten og fristen for å klage.

En klage på et enkeltvedtak etter gravplassloven stiles til statsforvalteren, men framsettes for gravplassmyndigheten lokalt. I den forbindelse må lokal gravplassmyndighet være særlig oppmerksom på forvaltningsloven § 33 om saksforberedelse i klagesak, herunder om det som står om avvisning i bestemmelsen. Dersom lokal gravplassmyndighet ikke tar klagen til følge, skal den oversendes statsforvalteren som er klageinstansen.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal også behandle søknader om privat gravsted for gravlegging av askeurne, og søknader om at ansvaret som lokal gravplassmyndighet skal ligge til kommunen.

Statsforvalterne er regionale fagmyndigheter for gravplasser etter plan- og bygningsloven. Det innebærer blant annet at statsforvalterne skal gis anledning til å uttale seg til alle kommuneplaner og reguleringsplaner som berører gravplasser. Innsigelseskompetansen i plansaker for å ivareta nasjonale hensyn i gravplassloven med forskrift ligger til alle statsforvalterne. De vil innhente faglig råd

fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark som sitter med den faglige kompetansen for gravplasser i embete.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal bistå departementet i arbeidet med kunnskapsinnhenting, statistikk og regelverksutvikling for gravplasssektoren.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark veileder lokale gravplassmyndigheter om gravplassloven og forskriften. Gravplassveilederen er en viktig ressurs i denne sammenhengen og den blir oppdatert og flyttet over til statsforvalterens nettside i disse dager. Statsforvalteren vil også gi generell veiledning gjennom å holde faglige innlegg på kurs, bidra i annen kompetanseoppbygging, og vil fortsette det gode samarbeidet som gravplassrådgiveren har hatt med Gravplassforeningen.

Kontaktinformasjon

Søknader om godkjenning sendes til postmottak.sftv@statsforvalteren.no. Taushetsbelagte opplysninger og sensitiv informasjon skal ikke sendes via e-post. Statsforvalteren har lagt til rette for Sikker sending. Den benyttes for henvendelser som inneholder personlig eller sensitiv informasjon. For generell veiledning kan dere gjerne ta kontakt med oss på e-post eller telefon. Se min kontaktinformasjon ovenfor. Kontaktinformasjon for Kristian, Tove, Erik og Hege finner dere under Gravplassmyndighet under temaet Folk og samfunn på statsforvalteren.no.

Åse Skrøvset

Olsen Nauen Klokkestøperi AS

Radiofjernstyring
av kirkeklokker.

Kirkeklokker
med eller uten
automatikk

Støpte minnetavler
og gravskilt i bronse

Støpte minnetavler og gravskilt i bronse

Norges
eneste
klokkestøperi

Postboks 2035, NO-3103 Tønsberg • Tlf.: 33 35 90 40 • Fax: 33 35 90 49
www.klokkestoperi.no • E-post: morten@klokkestoperi.no

Norske Backers

TINE- APPARAT FOR BOREHULL

Effekt - 800W - 230V

Komplett med ledning og støpsel.
Bare å plugge i kontakten

Mål varmeelement: 32 x 800 mm

Testet av kirkelig fellestråd
i Trondheim som uttaler:

"Benytt ett 35x920mm bor.
Vår erfaring er tiningen går
på 2 til 4 timer før bor med
tinebor. Hullet må bores med
det samme hullet er tint opp.
Fungerer veldig godt. Man
slipper å tine opp unødvendig
mye masse og den gjør
boringen enklere."

BACKER
NORSKE BACKER
HEATING SOLUTIONS

Norske Backer AS
Jostein Svendheims vei 8-10,
2212 Kongsvinger

Tlf: 62 82 88 28
marked@norskebacker.no
WWW.NORSKEBACKER.NO

Bilaget «Trossamfunnsgravplasser», som følger denne utgaven av Gravplassen, gir et godt innblikk i den interessante forhistorien til gravplasser opprettet av trossamfunn utenfor Den norske kirke.

Interessant innblikk i lite kjent gravplasshistorie

Den tidligere kirkegårdskonsulenten Helge Klingberg, står bak bilaget.

Vanskelig forhistorie

På en reise, som går langs kysten fra helt i nord til lengst i sør, får vi vite bakgrunnen for hvorfor et tyvetalls gravplasser ble anlagt av andre trossamfunn enn Den norske kirke.

Det har ikke alltid vært opplagt at slike gravplasser kunne anlegges. Opprinnelig var det kun lutheranere som hadde adgang til Norge. Som innledningen i bilaget forteller, ble disse strenge religiøse restriksjonene som ble lagt på anderledestroende, gradvis lettet opp. Kanskje mest kjent er den såkalte «Jødeparagrafen» som ble opphevet i 1856.

Flest kristne dissenter

Reisen starter i Sør-Varanger med et ortodoks kapell som ligger nær grensa til Russland.

Med bilder og tekst får vi et lite innblikk i skoltesamenes ortodokse historie, som går helt tilbake til 1500-tallet.

Hver gravplass sørover langs kysten, får sin omtale. Det fleste også med bilder. Mens noen av gravplassene fortsatt er i bruk, står andre igjen som historiske minnesmerker.

Utenom tre jødiske gravplasser, to i Oslo og en i Trondheim, er alle de omtalte gravplassene basert på kristen tro. De fleste av dem tilhører ulike kristne sekter og menigheter som av ulike årsaker ikke ønsket å bli gravlagt på gravplasser drevet av Den norske kirke.

Kjetil S. Grønnestad

OSLO FLAGGFABRIKK
Etabl. 1903

- DIN LEVERANDØR AV MØBLER TIL UTEMILJØ, FLAGGSTENGER OG FLAGG

Oslo Flaggfabrikk • Dillingtoppen 17, 1570 Dilling • Tlf: 69 20 91 00 • www.flagg.no • info@flagg.no

Faglig utviklingssenter for grøntanleggssektoren

Ved å abonnere på FAGUS Rådgivning får du direkte tilgang til våre fremste forskere og fagfolk på utemiljø. De hjelper deg å løse konkrete og praktiske utfordringer i ditt daglige arbeid. Rådgivningstjenesten er enkel og du kan bruke tjenesten så ofte du vil. Les mer på www.fagus.no.

Fra FAGUS Spørsmålsbank

Norsk woodlandvegetasjon

Spørsmål:

Vi ønsker en form for norsk woodland-beplantning som bunnvegetasjon under bjørketrær i et vegetasjonsareal på ca 130 kvm i et urbant miljø. Vi ser for oss å bruke bregner og hvitveis, kanskje blåbærlyng?

Har dere noen erfaring med hvilke planter som kan egne seg til dette formålet?

Og hvordan man får tak i disse?

Hvilken bunndekkende plante kan egne seg til å stå sammen med hvitveis og overta når disse «forsvinner» utover sommeren?

Kan skogstorkenebb være aktuell?

Området ligger på nordsiden av bebyggelse og vegetasjonen må tåle noe skygge. Det vil ikke være noen gangtrafikk på selve vegetasjonsarealet.

Hva slags jorddekke bør beskrives for at skogsbunnvegetasjon skal trives?

Svar skrevet av Peter Boström, FAGUS-rådgiver innen plantevalg - estetikk og funksjon:

Moldrik jord med masse kompost! Men likevel drenert med sand/grus under laget med mold og/eller med fall på terreng. Antar at et topplag på 150-200 mm er passende, surjord er det som gjelder! Bjerken suger masse vann og hvis lunden ligger på et

høybrekk og har mye sandjord så blir det en tørreng isteden (med andre plantetyper enn du antyder).

Gode bunndekkestauder i tillegg til de du nevnte er for eksempel Galium odoratum (vill i Norge) som blomstrer flott og dekker fantastisk bra hele sesongen. En annen som ikke er vill i Norge, men som har samme egenskaper er Tiarella cordifolia. 'Sprite' gjerne opp med noen større planter i grupper, for eksempel Astilboides tabularis og lignende. Skogstorkenebb passer bra, plasser de på de høyeste stedene. Ramsløk, Allium ursinum passer fint, den er også tidligblomstrende.

Løk og hvitveis har grunne røtter/knoller og blir ikke så lett utkonkurrert. En velassortert planteskole har alle disse plantene, eller kan bestille. Tromøya har norske planter, Grimstad planter har blåbær.

Siden bjørk er allergen regner jeg med at det ikke er 'krav til UU', i tillegg er hvitveis giftig (men med så mange barn som plukket hver vår i hundretalls år så...)

Askeskuddsyke

Spørsmål:

Vi har et naturområde med mye ask i Oslo-området, hvor de fleste trærne er hardt angrepet av askeskuddsyke. Det nytter vel ikke å felle de syke trærne for å unngå smitte av andre trær siden soppsporene flyr langt.

Bør de angrepne trærne felles og fjernes (leveres som hageavfall), eller bør de få stå med tanke på insekter og kryp som lever i døde trær? Er det eventuelt fornuftig å felle trærne, men la en del stammer bli liggende på bakken med tanke på småkrypene?

Svar skrevet av Isabella Børja, FAGUS-rådgiver innen plantesykdommer:

Smitteskilden som forårsaker askeskuddsyke kommer fra fruktlegemer av askeskuddbegersoppen som vokser på fjorårets askebladstilker. Disse har overvintret på bakken og de små, hvite fruktlegemene som vokser på dem produserer sporer som smitter årets askeblader. Fordi askeskuddsyke allerede er etablert i Oslo-området, er det ikke noen spesielle tiltak for å behandle de døde trærne. Hvis man lar døde asketrær stå i et naturområde, bør man tenke på faren for at trærne kan bli risikotrær, kan velte og forårsake skade. Om man lar trærne ligge er en vedlikeholdssak.

KREMATORIER OG KREMASJONSANLEGG

arkitekteneas

VI BYGGER OM EKSISTERENDE KREMATORIER FOR Å OPPFYLLE GJELDENE KRAV OG ET GODT ARBEIDSMILJØ.

www.arkitekteneas.no

AKTUELT: Kremasjonsstatistikk 2020

Kommune	Døde bo-satt i kom-munen****	Kremerte i alt	Kremerte tilhørende i kommunen	Krema-sjons-prosent**	Utlevert til askespred-ning ***
Oslo	3 868	3 721	2 966	77	180
Arendal	388	0*****	171	44	0
Drammen	881	1 195	639	79	56
Harstad	189	194	81	43	2
Bærum	845	1 262	710	84	49
Gjøvik	278	1 266	161	58	52
Kongsvinger	173	232	72	42	7
Kristiansund	209	257	164	78	1
Trondheim	1 166	1 364	779	67	46
Bergen	2 086	2 158	1 565	75	79
Narvik	222	119	77	35	2
Odda	123	244	50	41	14
Kristiansand	790	649	295	37	44
Halden	284	112	104	37	11
Ringerike	291	155	221	76	2
Rjukan	74	86	34	46	8
Røros	67	152	41	61	6
Bodø	328	299	144	44	6
Tromsø	465	379	248	53	16
Sarpsborg	495	1 046	280	57	56
Skien	491	482	204	42	36
Lillestrøm	561	1 057	290	52	54
Stavanger	928	655	411	44	28
Steinkjer	227	192	123	54	9
Sandefjord*	1 601	1 209	950	59	82
Ålesund	499	396	243	49	16
Døde i kom-muner med krematorium	17 529		11 023	63*****	
Hele landet	40 611	18 881		46	862

Kremasjonsstatistikken fra 2020 viser at antall kremasjoner sakte, men sikkert øker. I 2019 var den landsdekkende kremasjonsprosenten på 44 prosent. I 2020 ble 46% av totalt 40 611 døde kremert. Antallet døde er en nedgang på cirka 200.

Tall for antall døde for landet som helhet og for kommuner med krematorium, er hentet fra Statistisk sentralbyrå.

Tall for antall kremerte, kremerte tilhørende kommunen og urner utlevert til askespredning, er samlet inn fra krematoriene.

Urner utlevert til askespredning steg fra 530 i 2019 til 862 i 2020.

Åse Skrovset

Forklaringer til statistikken

* Gjelder kommunene Horten, Tønsberg, Larvik og Sandefjord som er eiere av Vestfold krematorium IKS

** Kremasjonsprosenten er basert på antall døde som er kremert i kommunen, uavhengig av hvilket krematorium som er benyttet.

*** Tallene omfatter alle urner utlevert til askespredning i 2020 uavhengig av kremasjonsår (nytt fra 2018).

**** Tallene er hentet fra ssb.no 01223: Endringer hittil i år for befolkninga, for kommunar, fylke og heile landet (K) 1997K4 - 2019K4

***** Dette er den gjennomsnittlige kremasjonsprosenten i kommuner som har eget krematorium.

***** Krematoriet i Arendal har ikke vært i drift i 2020. De har benyttet seg av Kristiansand.

Teletinere og tinematter • For både kiste- og urnegrav

Teletiner for kistegrav

Leveres i 2 forskjellige størrelser

Teletiner for urnegrav

Tineflate 40 x 40 cm.

Tinematter for kiste- og urnegrav

Leveres i flere forskjellige størrelser

Kontakt oss for flere opplysninger eller tilbud

Bentzen As

www.bentzenas.no • info@bentzenas.no • Telefon: 69 24 49 40

Kjetil S. Grønnestad
kjetil@svartpaakvitt.no

KOMMENTAREN

Stadig flere velger kremasjon

Antallet kremasjoner ser ut til å øke raskere enn før. Samtidig har antallet urner som leveres ut til askespredning, skutt i været.

2020 var et spesielt år. At vi det året fikk mange nye kommuner, ble satt i skyggen av et lite virus. Koronapandemien fikk følger for gravplassene, ikke minst ved at det ble innført restriksjoner for seremonier i kirker og kapell.

Dette året økte antallet som valgte kremasjon sterkt. Det ble utført 944 flere kremasjoner i 2020 enn i 2019. Samtidig økte den nasjonale kremasjonsprosenten med to prosentpoeng fra 44 til 46 prosent.

Ulik vekst fra kommune til kommune

Når tallene for 2019 og 2020 settes mot hverandre, oppdager man en ujevnt fordelt vekst. For eksempel økte kremasjonsprosenten for Tromsø fra 44 til 53 prosent. Flere kommuner som allerede hadde høy kremasjonsprosent, økte også betydelig. Et eksempel er Bærum, som økte fra 80 til 84 prosent. Et annet er Kristiansund som økte fra 73 til 78 prosent.

Til tross for den nasjonale veksten i antallet kremasjoner, var det ikke slik i alle kommuner. I Narvik gikk kommunens kremasjonsprosent ned fra 46 til 35 prosent. Og i Lillestrøm sank den fra 68 til 52 prosent.

Ulik grunnlag fra 2019 til 2020

Hvorfor utslagene blir så store, og så forskjellige, beror antakelig på mange årsaker. Noen lokale, andre nasjonale. Kan for eksempel driftsstans, som brannen i Stavanger krematorium 17. august være en mulig forklaring på at denne kommunens kremasjonsprosent sank fra 45 til 44 prosent?

Siden kremasjonsprosenten baseres på antallet døde i kommunen som er kremert, uavhengig av hvilket krematorium som ble brukt, kan de mange kommunesammenslåingene være andre forklaringer. Siden både Narvik og Lillestrøm var gjennom kommunesammenslåing, er det en sannsynlig forklaring på det kraftige fallet i kremasjonsprosent i de to kommunene. Det samme gjelder for Stavanger.

Kanskje har også korona, med de mange utsatte og begrensa seremoniene som pandemien førte til, gjort at flere enn ellers så på kremasjon som beste mulighet for å ta et verdig farvel med en kjær mor, far eller ektefelle.

Langt flere askespredninger

Mens antallet kremasjoner har økt, økte det relative antallet urner som leveres ut til askespredning,

enda mer. Fra 530 urner levert ut for askespredning i 2019, økte det til hele 862 utleverte urner i 2020. Hvis en ser på antallet utleverte urner opp mot antallet kremasjoner, antyder det at 4-5 prosent av kremasjonene nå ender med spredning av asken.

Som statistikken viser, er dette mest populært Østafjells, samt i storbyer som Bergen, Trondheim og Kristiansand.

Spilte korona en rolle også her? Ble askespredning så mye mer populært fordi det gir mulighet for utendørs seremoni, og dermed flere deltakere? Eller ligger det innebygd en forsinkelse på utlevering, som gir misvisende tall i statistikken?

Årets kremasjonsstatistikk reiser mange spørsmål som ikke kan besvares kun ved å lese tabellene. Dette vil bli fulgt opp i flere nettartikler på www.gravplassen.no

Kjetil S. Grønnestad

Makita®

Verdens største leverandør av batteriverktøy

**DRIVSTOFF
TIL FREMTIDENS
HAGEMASKINER**

Test våre maskiner!

**Vi besøker deg gjerne
på arbeidsplassen din.**

**Kontakt oss for avtale på
salg@makita.no
eller på telefon 67 17 69 00**

KONTAKT

Trygve Jensen
E-post: tj545@kirken.no
Telefon: 908 12 463

*Kirkelig fellesråd i
Trondheim får tildelt nok
driftsmidler til å sikre
god parkmessig standard
på byens gravplasser.
Det skyldes behovsanalysen
de tok i bruk for ti år siden.*

– Det nytter ikke å syte og klage over at man får for lite driftsmidler. Man må vise kommunen hvor mange arbeidstimer man må ha for at gravplassene skal vedlikeholdes på en god måte, sier Trygve Jensen, avdelingsleder for kirkegårder og gravlunder hos Kirkelig fellesråd i Trondheim.
(Foto: Alf Bergin)

Behovsanalyse sikrer driftsmidler til gravplassene i Trondheim

Charlottenlund gravlund, ble tatt i bruk i 2020. Dette har blitt en svært pen og gjennomtenkt gravlund, der behovsanalysene er brukt for å sikre midler til god drift.
(Foto: Synnøve Haugstad Sira)

– Da vi gjorde behovsanalysen i 2011, avdekket vi at vi hvert år fikk 3,5 millioner kroner for lite i driftsmidler. Etter avtale med kommunen, ble dette gradvis dekket inn fram til 2017. I dag får vi driftsmidler i henhold til behovsanalysen, sier Trygve Jensen, avdelingsleder for kirkegårder og gravlunder.

Dokumenterer arbeidsoppgaver og beregner antall timer

Behovsanalysen settes opp ved å registrere alle driftsoppgaver, beregne antall timer hver oppgave tar, og deretter gange opp med antall

ganger dette må utføres hvert år. Når en gravplass først har fått sin behovsanalyse, trenger den ikke oppdateres forutsatt at det ikke skjer større endringer på gravplassen.

Siden 2011 har Trondheim anlagt to nye gravplasser på Havstein og Charlottenlund, og også utvidet Tiller kirkegård med 24 mål. Malen for behovsanalyse ble brukt for å beregne antallet driftstimer på hver av disse nye gravplassene.

– Da Klæbu ble del av Trondheim under kommunesammenslåingen i 2020, satte jeg opp en analyse over antall timeverk på gravplassen der. Det private firmaet som tar vedlikeholdet, sa at deres timer passet godt overens med behovsanalysen, sier Jensen.

Må bekrefte behovet

Behovsanalysen er et godt hjelpemiddel for å beregne framtidig driftsbehov. Hvert år oppdaterer Jensen en makroskisse ut fra byens behov for forventa utvidelser og gravplassareal fram i tid.

– Kommunens makroøkonomer spør etter min analyse hvert år, sier han.

Dette passer godt inn i Jensens tese om at man må vise kommunen hvor stort behov man har for å opprettholde god parkmessig standard på gravplassene, i stedet for å klage over for lite driftsmidler.

Jensen hjelper gjerne

Klimatiske forhold betyr at det er store forskjeller i hvor mange arbeidstimer en gravplass trenger. Sesongen for plenklipping er naturlig nok lenger der snøkløkkene titter fram i februar, enn der snøen fortsatt ligger i mai. Men siden malen er laget slik at oppgavene ganges med antallet ganger de må utføres, er den fleksibel nok til å kunne brukes over hele landet. Flere forvaltninger har også spurt Jensen om å få tilsendt malen for behovsanalyse, noe han villig vekk deler ut.

– Det er bare å ta kontakt hvis det er noe man lurer på, sier avdelingslederen i Trondheim som har lyktes i å få nok driftsmidler. Se kontaktinformasjon øverst på siden.

Tekst:

Kjetil S. Grønnestad

Journalist

kjetil@svartpaakvitt.no

Årets fagdager arrangeres i Sandefjord:

Årets fagdager i september arrangeres både fysisk og digitalt. Flere foredrag vil vise hvordan kreativ tenkning rundt urnegraver, gir mer variasjon på gravplassene.

Hedrum kirkegård, med den søregne kirka som et smykke på kirkegården.

(Foto: Magne K. Heum)

FAKTA

FAGDAGER 2021

Sted: Scandic Park, Sandefjord
Dato: 8. – 10. september

PÅMELDINGSFRIST:

Fredag 2. juli.

INFO:

www.gravplaskultur.no

Disse urnegravfeltene kan oppleves trange, siden gravminnene står tettere enn på kistegravfeltene ved siden av. Under fagdage vil man vise fram alternativer til disse «kistefeltkopiene». Urnegravfelt kan for eksempel tilpasses gravplassens natur.

– Fjellknausene kan bevares, og urnegraver plasseres der det er mulig mellom knausene, eksemplifiserer Skrøvset.

Et annet eksempel hun trekker fram, er muligheten til å organisere sirkulære urnefelt rundt en felles sentral beplantning.

Bevare verneverdige kulturminner

Mange gamle gravplasser er rike på verneverdige kulturminner.

– Rammegraver kan være vanskelige å gjenbruke til kistegraver. Vi vil vise gode måter å bevare rammegravene på, samtidig som de utnyttes til gravlegging, sier hun.

Det kan skje ved å legge urnegraver innenfor de bevarte rammene. Rammegravens gamle gravminne kan også gjenbrukes som gravminne, eller som minnesmerke for en navna minnelund i miniatyr.

Befaring i Larvik

Fagdage holdes i Sandefjord, men befaringen går til Larvik. Byens største gravplass, Undersbo gravplass som er rik på rammegraver, er et opplagt mål.

– Gravplassene i Sandefjord ligger nær sentrum. Det kan bli aktuelt å legge en kveldsvandring innom dem, legger Skrøvset til.

Prisutdeling under festmiddag

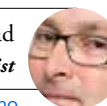
Det blir to middager på hotellet som for mange er kjent for populære sommerrevyer. Det blir ikke sommerrevy under fagdagens festmiddag, men kåring av vinneren av årets beste konkurranse, blir et spennende høydepunkt. I år er det årets beste «Driftsbygning med driftsareal» som skal kåres.

Tekst:

Kjetil S. Grønnestad

Journalist

kjetil@svartpaakvitt.no

KREATIV TENKNING GIR MER VARIASJON

Det blir naturlig nok også utveksling av erfaringene forvaltningene rundt om i landet fikk i unntaksåret 2020. Koronapandemien er fortsatt ikke over, så det tas høyde for at det også i år kan bli restriksjoner på reiser og møtevirksomhet. Derfor åpnes det i år, som i fjor, opp for digital deltakelse. De som ikke kan komme til Sandefjord, kan følge foredragene fra eget (hjemme)kontor via strømming.

Utnytter ikke urnenes muligheter

Det er en god stund til september, så fagdagens program er fortsatt ikke fastspikret. Men urner vil uansett få en stor rolle. Ikke minst vil man se på hvordan urner og urnegraver kan bidra til mer variasjon, og bedre estetikk, på gravplassene våre.

– Vi vil vise de ulike måtene å gravlegge urner på. Siden det er åpnet for å etablere urnevegger, ønsker vi blant annet å vise gode eksempler på hvordan det kan gjøres, sier Åse Skrøvset i programkomiteén.

Skrøvset, som nylig gikk inn i ny stilling som fagsjef hos den nyopprettede regionale gravplassmyndigheten hos Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, tror urner kan spille en større rolle også utenfor urneveggene (kolumbariene).

– Forskriftens muligheter og fleksibiliteten den gir, utnyttes ikke i dag. Urnegravfelt blir ofte helt lik kistegravfelt, bare med mindre dimensjoner, sier hun.

På Undersbo gravplass har man lagt navne minnelunder i etablerte rammegraver. Denne gravplassen skal besøkes under fagdagens befaring.

(Foto: Magne K. Heum)

På Svarstad kirkegård finnes det ordinære kistegraver. Det planlegges navnet minnelund og tilrettelegging av et eget felt med graver vendt mot Mekka.

(Foto: Magne K. Heum)

Komplette digitale gravkart

Ewa Lissel
ewa.lissel@sweco.se
+46 72-519 17 55

Carin Björklund
carin.bjorklund@sweco.se
+46 76-104 76 53

ÅRETS BESTE

Årets beste-pris 2021
«Driftsbygning med driftsareal»

Forslagsfrist 1. mai.

Forslag sendes: post@gravplaskultur.no

Mer informasjon:
www.gravplaskultur.no/om/om-nfg/arets-beste/

PROFILEN

NAVN:

Kjartan Strømme (50)

BOSTED:

Trondheim

Anleggsgartner, trepleier og arborist

Gift, tre barn og tre barnebarn.

Kjartan Strømme trives i trekronene på Domkirkegården i Trondheim.

Det er Kjartan Strømme vi møter på Domkirkegården i Trondheim. Stjørdalingen som i 27 år har bodd på Byåsen i Trondheim. Med bakgrunn som anleggsgartner, treklatrer og trepleier (arborist), har han en helt spesiell lidenskap for trær. Og ser den viktige funksjonen de tilfører en gravplass.

Annleggsgartner, treklatrer og arborist

Utdannelsen av arborister startet i Norge i 2010. – Jeg søkte først i 2014, og i en toårsperiode brukte jeg én uke i måneden for å fullføre løpet. Dermed var jeg ferdig utdannet arborist i 2016.

Interessen for det grønne har alltid vært til stede, og i 1993 gjorde Kjartan seg ferdig som anleggsgartneretekniker fra Statens gartnerskole på Jensvoll i Lier. I årene som fulgte jobbet han blant annet som gartner på Eggemoen, med mål om å gjøre den til den peneste militærleiren i Sør-Norge. Men, det er historie, leiren ble vedtatt nedlagt i juni 2001.

Tilbake i Trondheim var han også ansatt i flere private firma innenfor grøntanleggssektoren. – Innen det private ble det mer og mer fokus på lønnsomhet og overskudd og ikke så mye på arbeidsmiljølov og arbeidstid. Mens vi innenfor det offentlige er mer avhengig av å følge reglementet, sier han. Helse, miljø og sikkerhet har fått en voldsom oppsving, heldigvis stilles det nå også krav til denne delen innenfor det private.

Han kan også skilte med to år på Statens gartnerskole Staup i Levanger.

Ansvar for 5000 trær

Kjartan Strømme har lang fartstid når det gjelder trær. Kirkelig fellesråd i Trondheim opprettet en grøntfaglig arbeidsgruppe som er en god ressurs for gravplassene. Den leder Kjartan med sin lange og allsidige kunnskap.

– Vi har ansvaret for alle trærne på gravplassene og rundt kirkebyggene. Da prater vi om cirka 5.000 trær. Fordelt på 18 gravplasser med stort og smått.

Kjartan Strømme gjør seg klar til en ny dag til topps i trærne på Domkirkegården i Trondheim.

Akkreditert etter EN ISO/IEC 17025

Former DNV Test Center

AKKREDITERT PRØVETAKING, ANALYSE OG RAPPORTERING AV UTSLIPP TIL LUFT

Applica Test & Certification AS bistår med kartlegging av utslipp til luft og foretar akkrediterte utslippsmålinger for alle typer virksomheter i Norge. Målingene gjennomføres etter gjeldende nasjonale og internasjonale standarder.

Ta kontakt for mer informasjon og tilbud!

www.applica.no kundeservice@applica.no

Perfekte maskiner for park- og grøntområder

hh-maskin.no

69 26 22 22

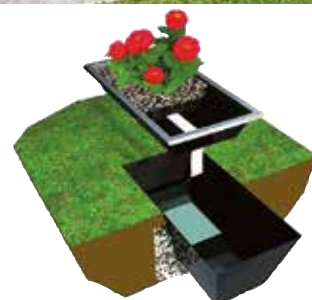
STØRSTE UTVALG AV UTSTYR TIL GRAVPLASSER OG KIRKER

EMPERI ORIGINAL BLOMSTERKASSER/PLANTEKASSER

Emperi Original plantekasser produseres i aluminium og består av en indre plantekasse, en ytre vannkasse, samt en sugefilt som drar opp vannet til jorden. Vann fylles på 1-2 ganger per måned. Tungt arbeid som kanthogging og høstgraving forsvinner, fordi Emperi plantekasser holder jorden på plass og trerøtter utenfor.

Emperi Original plantekasser kan benyttes året rundt takket være den koniske utformingen. De flate yttersidene minsker risikoen for at kassen blir presset opp av telen.

Se hele våres sortiment på www.konwi.no

MILJØSTATIV DOBBLE

Bygget i en kraftig helsete sokkelkonstruksjon, som gjør stativet solid og stabilt. Utført i naturfarget fyrretræ.

Utv. mål: 98 x 110 x 50 cm (HxBxD)

MILJØSTATIV DOBBLE

5.095,-

Vare-nr. 7120513

Flere av disse er under utvidelse, og i løpet av de siste årene har de høstet gode skussmål etter for eksempel utvidelsen av Havstein kirkegård. Et nytt tilskudd er Charlottenlund som har blitt et severdig og spennende tilskudd i gravplassfloraen i Trondheim.

Vi har slått oss ned på en mur bak Erkebispegården med utsikt over store deler av Domkirkegården i Trondheim. Med Marinen og Nidelva i bakgrunnen. Selv om vi befinner oss midt i sentrum av trønderbyen, er det grøntområdene vi i dag skal konsentrere oss om.

En gravplass er til for å begrave og bisette de døde, og ikke for å plante trær. På de fleste gravplasser er trær en fast bestanddel. Et tre er nyttig på mange måter, både arkitektonisk, biologisk og kulturelt. Mange mener også at trær kan ha en teologisk funksjon. I Amerika ber for eksempel teologistudenter planter om tilgivelse for sine klimasynder, ifølge universitas.no.

Trær er ofte «noe som bare er der». Det var der for en uke siden, et år, ti år og det vil stå der i fremtiden. Trær er takknemlige og kan tåle mange ting. Vi bør til tross for det gi dem den oppmerksomhet de fortjener, i alle faser av treets levetid. Trær på gravplassen er en viktig del av miljøet.

Treets premisser

– Folk danner seg oppfatninger om trær. De blir store og de trenger god plass. På en gravplass kan det derfor bli en utfordring med trær. Man hører stadig om trær og røtter som skaper problemer når plen skal klippes, og gravplassarbeiderne skal utføre sine gjøremål. Det er da viktig å spille på treets premisser, sier Strømme.

Graver ut domkirke

– Vi kommer til å finne skjeletter og graver, sier prosjektleder Haldis Hobæk fra Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU).

Utgravningen av Norges eldste domkirke i Stavanger, er startet, og arkeologene håper å finne flere viktige svar under det gamle kirkegulvet.

– Vi håper å finne spor av den tidlige kirken som skal ha vært her og hvilket sted dette var for kirken kommer, sier Hobæk.

Inne i domkirka er gulvet revet og en tidligere skjult krypkjeller kommet til syne.

– Her ble det gravlagt folk gjennom middelalderen og helt fram til 1800-tallet, sier hun.

Kjelleren har 18 kamre. Tre av disse skal undersøkes nærmere. Her finnes både trevirke, tekstiler og kisterester fra middelalderen.

Domkirka ble stengt mai 2020 for restaurering som skal vare fram til påsken 2023. NIKU og Arkeologisk museum ved Universitetet i Stavanger (UiS), står bak undersøkelsene der man håper å gjøre funn som sier noe om kristningen av Norge.

Kilde: NRK

Arborist Ellen Haugland er en god kollega som stiller opp når Kjartan skal demonstrere sine ferdigheter som treklatter. Det er viktig å være to for å ivareta sikkerheten, om noe uforutsett skulle skje.

Like viktig er det med oppfølging av trærne, og kartlegging av trærnes vitalitet og konstruktive kvaliteter. Det er i løpet av de siste 20 – 30 årene man har tatt inn over seg hvilken viktig funksjon grønne lunger har for folk flest. De skaper miljø og et pusterom i asfaltjungelen som alt for ofte preger et bysentrum.

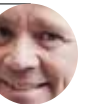
Strømme mener det bør være en viss omkrets rundt treet der man ikke anlegger gravsteder. Da virker trærne som et naturlig element, og tilfører omgivelsene rom og luft. De virker som støydempere, både fysisk og visuelt, og de har stor betydning for det biologiske mangfoldet.

Tekst og foto:

ALF BERGIN

Ansvarlig redaktør

redaktor@gravplassen.no

Håp i Honningsvåg

Teknisk sjef i Nordkapp kommune, Lennart Karlsson, håper den nye delen av Honningsvåg gravlund kan tas i bruk i løpet av året.

Kommunen har utvidet Honningsvåg gravlund, men det viser seg at massen i grunnen er for grov til at den utvidede delen kan brukes.

– Vi har kommet godt i gang med planlegging av drenering og sortering av massen.

Det skal utarbeides detaljprosjekt og anbud, forhåpentligvis før påske. Vi kan komme i gang med arbeidet før sommeren, sier Karlsson i orienteringen til Hovedutvalget for tekniske tjenester.

Det er stort underskudd på ledige gravplasser i Honningsvåg.

Kilde: Radio Nordkapp

Førde kirkegård i Sveio, Vestland fylke. Benk og driftsbygg i samme farge som kirken, skaper helhet på gravplassen. Den grå muren til venstre skjærer for jordlageret. (Foto: Anne K. Irgens)

Gravplassen - et vakkert rom i landskapet

Å skape en ny gravplass krever ydmykhet, – både over stedets innhold og over den sterke tradisjonen man går inn i. Gravplassen er en park som skal romme en annen dimensjon; utenfor livet, større enn livet, bortenfor livet.

Havstein kirkegård i Trondheim fungerer like mye som en park som en kirkegård. (Foto: Agraff)

Gravplassen er en park som skal romme en annen dimensjon; utenfor livet, større enn livet, bortenfor livet».

(Anne Irgens)

S merten, håpet og troen på fortsettelsen. De store eksistensielle tankene om hvorfor jeg lever, hva jeg gjør her og hvor livet går etter dette. Gamle kjemper som går i bakken, kapitler som avsluttes med bare minner igjen. Unge liv som blir brutt, meningsløshet, sinne og fortvilelse.

Hvordan kan en gravplass gi rom til dette og samtidig hjelpe den sørgende, den som har mistet, til igjen å få troen på livet? Hvordan hedrer vi de døde med verdighet og gir omsorg for dem som er igjen?

Nøytral grunn med trygge rom

Gravplassen skal være den nøytrale grunnen hvor alle har plass til sine tanker om livet og døden. Her kommer den gamle enken med

stokk og håndveske, barnebarn og oldebarn hoppende og springende med sine store spørsmål om livet og døden, 'bikere' med lærjakker og tatoveringer, og den unge familien som har mistet sin mor.

Gravplassen må gi trygge rom. Rom som gir omsorg og som inkluderer, omfavner og trøster. Et sted å være alene med tankene, tårene og minnene, men ikke ensom og forlatt. Om gravplassen var en vakker park som man besøkte med glede, kunne kanskje døden blitt mindre skremmende, som en naturlig konsekvens av det å leve.

En av hovedutfordringene ved prosjektering av en gravplass blir derfor å integrere de strenge tekniske kravene i anlegget med en estetisk og praktisk utforming, slik at det blir et kontemplativt og vakkert anlegg.

En ramme omkring hvert gravsted

Det overordnede grepet om anlegget; vegetasjonen, terrengformene, gangvegene og møbleringen må gi en god ramme omkring det personlige uttrykket for hvert enkelt gravsted. Det må være en grunnstamme av beplantning som kan tåle dette. Tydelig, men diskret, frodig uten å være prangende. Et godt utgangspunkt er naturen. Den er nøytral og åpen for alle.

Naturen har ingen stilart, den er ikke påtrengende, den gir ro og fred. Og den trenger minimalt med vedlikehold, naturen skjøtter seg selv. En gravplassomt med eksisterende vegetasjon er derfor gull verd. Klarer man å ta vare på mye av den opprinnelige naturen vil gravplassen fremstå som frodig og etablert helt fra begynnelsen av.

På Hestnes gravplass i Egersund er det en helhetlig arkitektur der både paviljong, klokke-tårn og driftsbygg har samme takkonstruksjon og materialbruk. (Foto: Egersund kommune)

Helhetlig møblering og oppdeling av felt med murer, bekker og natur skaper en harmonisk gravplass selv om den er nyanlagt. Kausland gravplass i Øygarden. (Foto: Pål Hoff)

Ingen plass føles så ensom og forlatt som en ødlig plen med gravstøtter i uendelige rekker.

Lokal forankring tilpasset kulturlandskapet

Gravplassen skal ha lokal forankring, noe som bør komme tydelig frem i stil og materialvalg. En gravplass bør tilpasses kulturlandskapet og tradisjonen for sin region, samtidig som den med fordel kan fortelle hvilken tid den er anlagt i. Gravplassen skal ligge i mange hundre år, og blir mest besøkt når den begynner å bli gammel og oppfylt. Materialvalget må derfor være varig og av en kvalitet som eldes med verdighet.

Symbolbruken på gravplassen er viktig. For mange er kristne symboler viktige for å føle

seg trygg og ivaretatt på gravplassen, andre blir provosert og føler seg ekskludert av for tydelig religiøst innhold. Kunsten er å abstrahere symbolene slik at de kan oppfattes av dem som trenger dem, men ikke virker påtrengende og truende for dem som ikke tror på en gud.

Porter, vannposter og benker må være vakre, fordi det på en nyanlagt gravplass er de eneste elementene som bryter den store gressflaten.

Myke linjer løser opp gravmønsteret

Murer, terreng og vegetasjon kan også brukes til å dele opp gravfeltene. For å unngå store og monotone felt kan forming av selve terrenget være virkningsfullt. Myke linjer kan løse opp det stramme gravmønsteret, og hvem har

Vannposter bør ha en funksjonell og vakker utforming, enten spesialdesignet til stedet, eller et standard produkt. Her fra Kausland gravplass i Øygarden. (Foto: Pål Hoff)

Selv slukene må være fine, her rennerist fra GH-form. Den er blant annet benyttet på Kausland gravplass i Øygarden. (Foto: Pål Hoff)

bestemt at gravene skal ligge i rette linjer?

Dagens teknologi gjør at en kan tenke nytt og fritt omkring gravmønstre hvis en bare får gravplassarbeiderne på sin side. Det siste momentet er svært viktig. Hvis de som arbeider på gravplassen ikke blir tatt med på råd underveis får de ikke eierskap til gravplassen og er ofte ikke så fleksible og åpne for nye løsninger. Det er også graveren som har førstehåndskjennskap til gravplassen og vet hva som er viktig for å få et praktisk og velholdt anlegg.

Nå finnes det gravere som skulle ønske seg et anlegg uten trær og busker og med en enkel plen så de kan kjøre gressklipperen rett frem

«Det er viktig at en gravplass kan romme livets mangfold der en kan få større valgfrihet til å velge gravmiljø».

(Anne Irgens)

uten hindringer, men tas de med på råd er de ofte åpne for nye løsninger også. Vår oppgave som landskapsarkitekter er å lage et vakkert og praktisk anlegg.

Blir den praktiske delen glemt, kan det gå ut over vedlikeholdsstandarden. En forfallen park kan ha sin sjarme, mens en ustelt gravplass bare vil virke sørgelig.

Følelser og irrasjonelle tanker

Det er mye følelser og irrasjonelle tanker knyttet opp omkring en gravplass, det er derfor viktig å være klar over dette og ydmyk for denne irrasjonelle delen ved mennesket. Ubehandlet tre i benker og porter ser fort veldig gammelt og loslitt ut, på en gravplass kan det lett vippe over til å virke skremmende. Det samme gjelder slukrister. En vanlig, stor slukrist på sandfangskummen kan gi følelsen av å kikke ned i et svart hull, ned til gravene. Et hjelpesluk koblet til kummen løser problemet. Av samme grunn bør kompostplass og jordlager plasseres i en driftsavdeling som ligger skjult fra resten av anlegget.

Og når kremasjonsprosenten stiger, kan det anlegges flere urnefelt. Urnefeltene krever mye mindre opparbeiding, både i jorddybde og i jordforhold. Naturlig vegetasjon og landskap kan bevares helt inntil gravene. Hvis urnene i tillegg blir mindre og i et materiale som komposteres over tid, kan det gravlegges i nesten uberørt natur.

På Seim i Alver ligger graven til Håkon den gode. Kirkegården ligger like i nærheten og de nye portene er formet som skipene til den sagnomsuste kongen. (Foto: Pål Hoff)

Hestnes gravplass i Egersund er omgitt av vakre koller med lyng. Lyng er brukt som vegetasjonsdekke på terrengformer som deler opp gravfeltene. (Foto: Anne K. Irgens/Egersund kommune)

Viktig med en grav å gå til

For de aller fleste mennesker er det viktig å ha en grav å gå til, et spesifikt sted for minnet om dette mennesket. Men vi er ikke alle like, det er derfor viktig at en gravplass kan romme livets mangfold der en kan få større valgfrihet til å velge gravmiljø. Slik kan dette bli en plass for akkurat din sorg og dine minner.

Målet er at gravplassen skal være et vakkert rom i landskapet med respekt for mennesket og i dialog med naturen. En plass der alle hverdagens trivialiteter blir ubetydelige for en stund av ekte tilstedeværelse.

Forfatter:
Anne K. Irgens
Landskapsarkitekt
Norconsult Landskap

Vi leverer mobile løsninger mot uønsket vann

Kontakt oss: brosjyre, befaring eller tilbud

Ring gjerne: 9011 4541

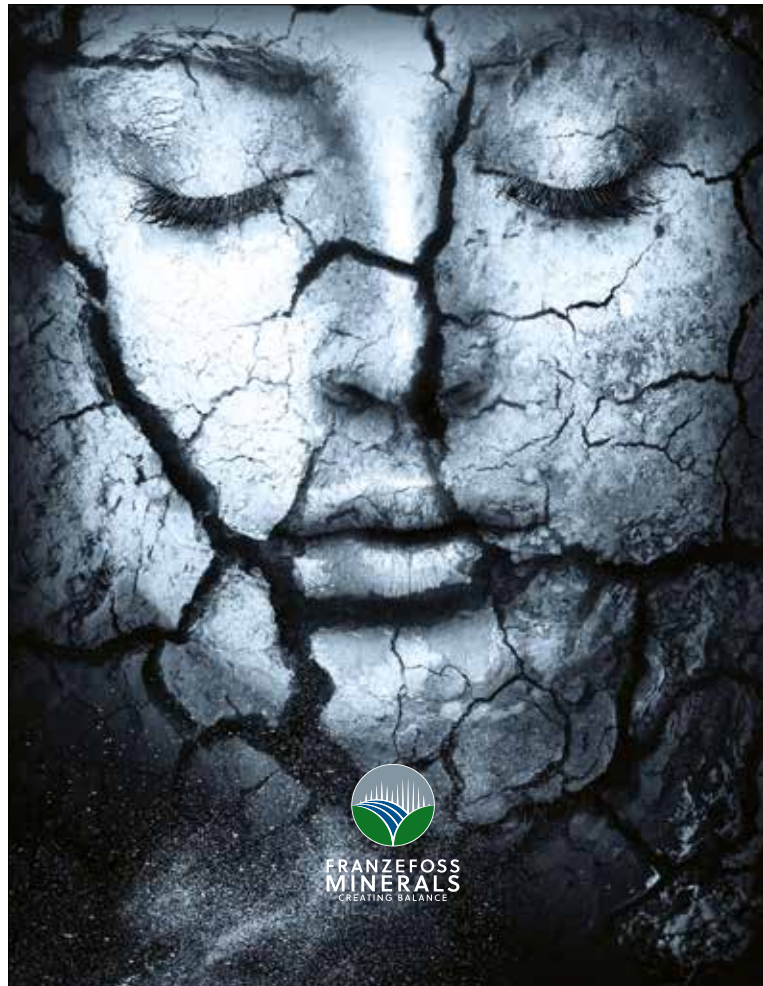
norskflomvern.no

Vi er spesialister på trykk & distribusjon av menighetsblader.

ETN Grafisk
Design/ Print/ Retail

etngrafisk.no | 35 90 40 60 | kundeservice@etn.no

NorEngros
Erik Tanche Nilssen AS

TERRA BALANCE

GJENBRUK AV GRAVPLASSER

I Norge er det ca. 1,5 millioner kistegraver som ikke kan gjenbrukes fordi innholdet ikke er nedbrutt som forventet etter den 20-årige fredningstiden. Utfordringen kan løses med teknologi basert på naturens egne prosesser.

Løsningen er at gravene blir injisert med kalk, vann og luft. Denne fører til at energi blir frigjort i form av varme. Resultatet blir at innholdet i graven raskt blir brutt ned, og graven kan frigjøres for gjenbruk.

Les mer på kalk.no eller se film på: shorturl.at/jvzX3

Din kompetente anleggspartner

- **Energioptimert, fossilfritt og miljøvennlig anlegg**
- **Lavere oljeforbruk – bedre driftsøkonomi og mindre miljøpåvirkning**
- **Lavere luftoverskudd - bedre driftsøkonomi og mindre miljøpåvirkning**
- **Høyere kapasitet - mer økonomisk drift og redusert miljøpåvirkning**
- **Forenklet håndtering for operatøren med automatisk overvåking**

Totalleverandøren av kremeringsutstyr. Grunnlagt i 1979.

Mitamatic

- Automatik for brukere med høye krav. Gjør som mange andre – oppgrader ditt anlegg.

Teknikk for indre og ytre miljø

MITAB i Forsbacka AB • Björkebäcksvägen 7 • SE-818 41 FORSBACKA
Tel: +46(0)26-300 70 • Telefaks: +46(0)26-351 45
Epost: info@mitab.org • Nettside: www.mitab.org

Digitalisering på dagsorden

Digitalisering står også på dagsorden i Den norske kirke. Før jul ble det vedtatt en styringsmodell for denne satsningen.

Inghild Hareide Hansen.

I en egen områdegruppe, sitter gravplassjef i Bergen, Inghild Hareide Hansen. Også godt kjent innen Gravplassforeningen, som mangeårig leder der.

– Bergen kirkelige fellesråd ble forespurt om å være delaktig, og slik ble det til at vi har et systemeierskap for denne satsningen, sier Hareide Hansen.

Det er opprettet fem områdegrupper, den ene er kalt «Gravplassadministrasjon», og det er denne Hareide Hansen leder. Hun er også medlem av porteføljerådet, som består av de områdeansvarlige fra de fem områdegruppene.

Med seg i gruppa har hun: Bjart-Magnus Ndogo Rosvold, Per Øyvind Skrede, Per Astrup Andreassen, Eirik Stople og Åse Skrøvset. De fleste godt kjent innenfor gravplasssektoren.

Samspill mellom digitale løsninger

Områdegruppene skal ivareta samspill mellom digitale løsninger og faglige behov. De skal sikre forankring og drøfting av enkeltprosjekt og generere videreutvikling og forbedringer innenfor områdegruppens arbeidsfelt.

Områdegruppa ser nå framover på flere spennende delprosjekter som inngår i arbeidet. En ting de arbeider med, er egne nettsider for gravplassmyndighetene. Her har man kommet et stykke på veien. Videre legges det vekt på å skape en god integrering mellom gravplassmyndighetenes fagprogram (Ecclesia og Gravlund) og kirkens arkivprogram P360.

Trenger input fra brukere

– I den fasen vi nå er i, vil vi trenge inputs fra brukere. Derfor oppfordrer vi til å komme med innspill, som kan være nyttige i det videre arbeidet, sier Hareide Hansen.

Det skal nå ansettes en produktansvarlig for gravplassadministrasjonssystemene og det opprettes egne produktteam, som vil følge metodikken i arbeidet med utvikling, forbedring og forvaltning av fellessystemene. Dette innebærer at løsningene vil bli utviklet gradvis, da i tråd med brukernes tilbakemeldinger.

Av: Alf Bergin

Reduksjon i antallet døde i 2020

I Norge døde 73 færre personer i 2020 sammenlignet med 2019. Det viser de offisielle tallene som Statistisk Sentralbyrå (SSB) presenterte 11. mars.

Dette må betegnes som spesielt, i et år da vi har opplevd en stor og omfattende pandemi. Det er nok flere årsaker til at dødstallene i Norge er så lave, til tross for situasjonen. Ikke minst må myndighetenes håndtering av pandemien trekkes fram.

Kremasjonsstatistikken er omtalt på side 10 og 11 i dette nummeret av Gravplassen. Antallet kremasjoner har skutt i været, økningen fra 2019 til 2020 er på hele 944 kremasjoner. Dette tilsvarer en økning på 5,3%. Sammenligner man tallene fra 2018 og 2019, var økningen i underkant av 2,9%, eller 508 kremasjoner.

-red-

Kister raste ut i Middelhavet

Rundt 200 kister forsvant ut i Middelhavet da et større jordskred ødela en gammel gravplass i den italienske kystbyen Camogli i Nordvest-Italia.

Jordskredet skjedde etter en periode med dårlig vær. I tillegg til de mange kistene, ble også to kapell ødelagt i skredet.

– Rundt ti av de anslagsvis 200 kistene ble reddet, sier Giacomo Giampedrone, som vurderer sikkerheten i regionen, til BBC.

Gravplassen var stengt for offentligheten da skredet skjedde, noe den alltid er på mandager.

Kilde: NRK

Adresseendringer

Vi oppfordrer alle til å sjekke sine adresser. Ved hver utgivelse av vårt fagblad får vi en del blader i retur. Det er ingen hemmelighet at Posten har store krav til korrekt adresse. Det skal svært lite til før adressene oppfattes feil, og blir returnert til Drangedal.

Derfor oppfordrer vi alle til å sjekke om dere mottar bladet på riktig adresse. Det er svært arbeidskrevende å følge opp dette manuelt, så vi setter stor pris på tilbakemeldinger.

-red-

Gravplassen.no

Hva skjer hos deg?

Vi ønsker tips om stort og smått fra gravplasser over hele Norge. Send tips til:

Alf Bergin (redaktør)
redaktor@gravplassen.no
Telefon: 91 88 75 75

Firma som påtar seg
planlegging og prosjek-
tering av gravplasser.

Johannes Sørhaug: Ønsker samarbeid for å styrke gravplassektoren

– Det virker som det er samlet større faglig tyngde i og rundt foreninga nå, sier Johannes Sørhaug, leder av styret i Norsk forening for gravplasskultur (NFG).

Det gikk ti år fra Sørhaug sist var leder i det som den gang het Norsk forening for kirkegårdskultur, til han igjen overtok ledervetet i styret høsten 2020. Han opplever at det er større engasjement og større trygghet på egen selvforståelse enn da han sist satt i styret. At dagens styre også har fått kompetanse fra landskapsarkitektene, ser han som en fordel.

Ønsker godt samarbeid med statsforvalteren

I januar i år, ble det opprettet en sentral gravplassmyndighet hos Statsforvalteren i Vestfold og Telemark. At gravplassektoren med det fikk samlet et større fagmiljø, mener han er bra, selv om han ikke ser bort fra at det kan bli noe overlapp mellom oppgaver som NFG gjør i dag, og det som

statsforvalteren vil komme til å jobbe med.

– Jeg tror det er all grunn til å se forventningsfullt fram mot et tett og godt samarbeid, sier han.

Slike samarbeid med tilknytt fagmiljø, ser han som en styrke. Ikke minst trekker han fram samarbeidsavtalen foreninga allerede har med FAGUS, som verdifull.

Skal tilby nyttige kurs for alle

Å tilby gode faglige kurs, knyttet opp mot forvaltning og praktisk arbeid på gravplassene, blir fortsatt NFGs kjerneoppgaver i framtida. Enten man har sitt daglige virke oppå en gressklipper, foran en dataskjerm i et arkitektkontor, eller i et møterom i et fellesråd, skal foreninga tilby alle som jobber på og med gravplasser nyttige

«Foreninga skal også påvirke utviklinga av gravplasskulturen i landet, og gjøre det i samarbeid med de gode fagmiljøene.»

(Johannes Sørhaug)

faglige inputs til sin arbeidshverdag, enten det er i den praktiske eller planmessige delen av gravplassektoren.

– Foreninga skal også påvirke utviklinga av gravplasskulturen i landet, og gjøre det i samarbeid med de gode fagmiljøene, sier Sørhaug.

Korona hindrer normal kursvirksomhet

Han tror framtida, med økt mobilitet vil utfordre oss i forhold til de etablerte gravskikkene. I mellomtida har korona, med redusert mobilitet, vært foreningas største utfordring. Kjernevirksomheten, å tilby større og mindre kurs med fysisk tilstedeværelse, har ikke kunnet blitt gjennomført som normalt.

– Det er ikke til å stikke under en stol at dette også går utover foreningas økonomi, siden overskudd fra arrangement er en viktig inntektskilde, sier styrelederen.

Gleder seg til å ansette vikar i Gravplassforeninga

En litt hyggeligere utfordring enn en verdensomspennende pandemi, er å finne vikar for rådgiver Maren Rønning, som for tida er i permisjon.

– Det beste ville vært å få en kopi av Maren, sier han med et smil.

Han håper på mange søkere til vikariatet, slik at rett kandidat kan velges fra et godt og bredt grunnlag.

– Jeg pleier å være helt åpen og uten for mye forutinntatthet når jeg skal være med på ansettelse, sier han som til daglig er kirkesjef i Porsgrunn.

Marens vikar får en variert arbeidsdag med faglige utfordringer relatert til prosjekt og aktiviteter, blant annet gjennomføringen av kurs og fagdager. Vedkommende får også drevet informasjonsarbeid gjennom fagbladet Gravplassen og nettsiden gravplassen.no.

– Jeg håper å kunne engasjere den som best svarer på de kriteriene vi har satt i annonsen, sier han.

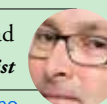

– Gjennom medlemskap i foreninga, holder man seg oppdatert på det som skjer i gravplass-Norge, og kan bidra til å utvikle fagområdet, sier Johannes Sørhaug, styreleder i Norsk forening for gravplasskultur. (Foto: Alf Bergin)

Tekst:

Kjetil S. Grønnestad
Journalist

kjetil@svartpaakvitt.no

Terapihage i København

I august 2020 ble det første spadetaket tatt for anleggelsen av en terapihage på Københavns Vestre Kirkegård, for bedring av den psykiske helsen, for eksempel for de som lider av stress eller diabetes.

En terapihage er et grønt område som via naturbasert terapi, kan være arena for mindfulness, avspenning, hageaktiviteter, samtaler og egen fordypning.

Vestre Kirkegård ble valgt fordi nesten alle Københavns grøntområder er freda. Vestre Kirkegård hadde store områder uten aktive graver, og hadde en vegetasjon som rommet

mange av naturkvalitetene en terapihage trenger.

Selv om gravplassen hadde mange naturlige fordeler, hadde den også noen ulemper som måtte tas i betraktning. Spørsmålet var om innbyggere med livstruende sykdommer ville ha nytte av naturterapi som ble tilbudt i «de dodes hage».

Terapihagen på 2000 m2, får åtte rom, og forventes å åpnes våren 2021.

Kilde: Danske fagbladet Kirkegården

Stjal askeurner fra kolumbarium i Skåne

To metallurner med aske ble stjålet fra et kolumbarium i Hörups kirke et par mil øst for Ystad i Sverige.

– Vi trodde ikke dette skulle kunne skje. Vi er sjokkerte, sier kirkeverge Maria Olsson.

Det har vært en lang rekke med tyveri der det er stjålet metall fra gravplasser på den skånske landsbygda. Det har hovedsaklig dreid seg om kraner, beslag og gravutsmykninger med lett omsettelig metall.

De to stjalne urnene ble gravsatt i kolumbariet i 1957 og 1999. Gravplassen har ikke kameraovervåkning,

og politiet har lite tro på å oppklare innbruddet slik at asken kan tilbakeføres til kolumbariet.

– Det er en vanskelig situasjon. Det er mørkt og stille på våre gravplasser på den tida, og bare få personer oppholder seg her, så de som stjeler kan operere mer eller mindre uforstyrret nattetid, sier Olsson.

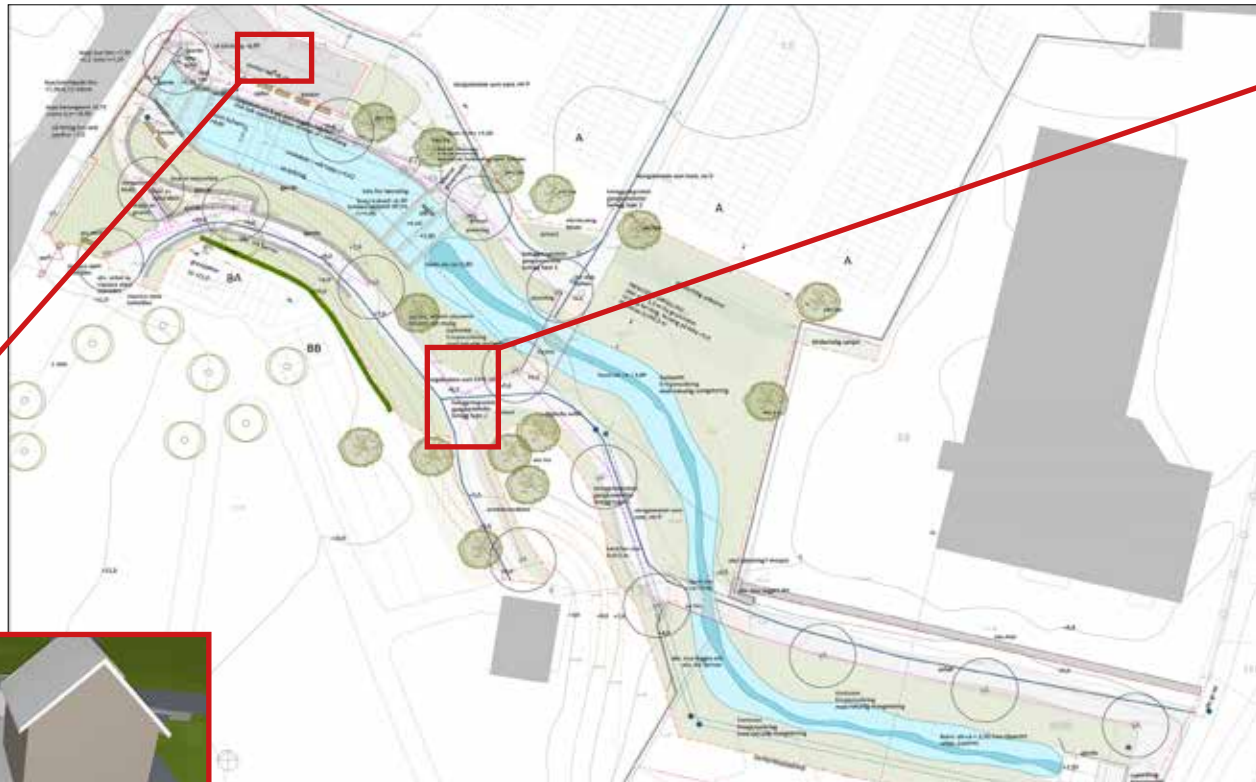
Kilde: Svenske fagbladet Kyrkogården

OK med pacemaker

Ifølge Vestfolds krematoriums studie, er det unødvendig å ta ut pacemakere til avdøde ved kremering.

– Hvis kravet om å operere ut pacemakere fjernes, kan transportkostnader og ressurser spares, sier Monika Holms Svinholt ved Vestfold krematorium.

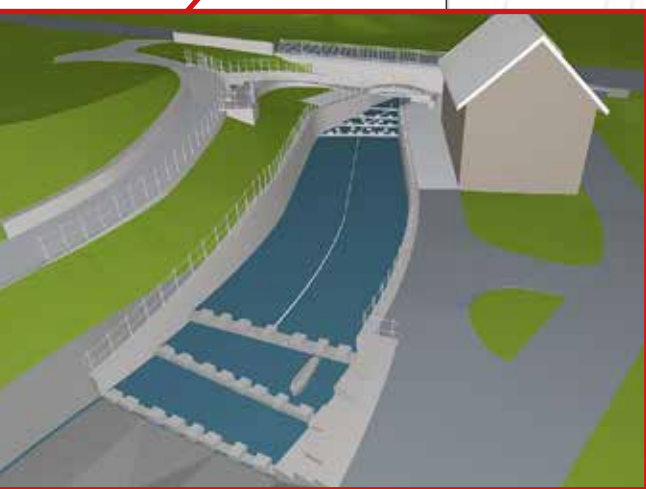
Kilde: NRK

Stangelandsåna vil øke den parkmessige kvaliteten der den vil slynge seg mellom Sandnes gamle og nye gravlund.
(Illustrasjon: Aros arkitekter)

Rådgiver gravplass i Sandnes kommune, Jenny A. Madland, ser fram til gjenåpning av Stangelandsåna. Som et direkte resultat av denne omleggingen, vil overvannshåndteringen forbedres betraktelig.

– Ved barkemølla vil vi lage til et gammelt miljø som står i stil til møllebygget og den gamle gravplassen, sier Jenny A. Madland, rådgiver i Sandnes kommune.

NY ELV GJENNOM GAMMEL GRAVPLASS

Når Stangelandsåna gjenåpnes, reduserer det ikke bare flomfaren. Sandnes sine sentrumsgravplasser blir enda mer attraktive som park.

– Dette er et spennende prosjekt, sier Jenny A. Madland, rådgiver gravplass i Sandnes kommune om anleggsarbeidet som forventes å være ferdig neste høst, med ny beplantning på plass våren 2022.

Stangelandsåna er ei lita elv som renner ned fra gamle myrområder, nå jordbruksområder, i vestre del av kommunen. I si tid ga vannkraften liv til flere mindre bedrifter, inkludert barkemølla som fortsatt står som et historisk minnesmerke inne på gravplassen. Nå ligger store deler av elva i rør, men 150 meter av elvedraget skal hentes opp i dagen. Starten er ved gravplassgjerdet i nord. Derfra skal elva bukte seg langs skillet mellom Sandnes gamle gravlund fra 1882 og Sandnes nye gravlund fra 1937. Utløpet legges i et parkdrag utenfor gravplassen.

Bedre estetikk og flomvern

Ved å åpne opp Stangelandsåna, skal

overvannshåndteringen bedres. For vann har vært et flomproblem på Sandnes gamle gravlund, et problem som forventes å forverres med økte nedbørmengder.

– Den siste tida har vi to ganger fått vann opp fra kummene som har flommet over gravfeltene, sier Madland.

Et åpent elveløp rommer større vannmengder enn et lukket system. For å matche dette er rørene på begge sider av den planlagte elva dimensjonert for å takle framtidig nedbør.

– Vannet skal også tilføre en kvalitet til gravplassen. Derfor skal vannet renses. Vi etablerer to felt med sandfang i øvre del av åpningen av Stangelandsåna som senker farten på vannet, sier Ingunn Landsnes, fagleder for park og gravplass i Sandnes kommune.

Partikler som blant annet sand, avsettes før vannet forsvinner inn i en ny kulvert på siste

etappe mot sentrum og Gandsfjorden. En rist foran utløpet forhindrer at uønskede element, også barn eller dyr som skulle falle ut i vannet, følger med inn.

En bieffekt av sandfangets terskler, er illusjonen av å være en klukkende bekk som sildrer nedover skråningen. For å dra nytten av kvaliteten til rennende vann og åpne vannspeil, får plassen ved siden av den gamle barkemølla høyest kvalitet på uteanlegget. Her planlegges sitteplasser inntil den lune, solvendte treveggen.

– Her kan pårørende sette seg etter å ha besøkt graven, sier Madland.

Forventer mer besøk, men vil redusere gjennomfartstrafikk

I dag brukes gangveien mellom den gamle og nye gravlunden som gjennomfartsåre. Ikke minst av syklist. Siden prosesjonsveien

fra kapellet på den nye gravlunden krysser gangveien til gravfeltene på den gamle delen, kan det oppstå problematiske situasjoner. Når elva åpnes opp, vil den delvis gå over dagens gangvei. Elva skal krysses med to broer, blant annet ei for prosesjonsveien.

– Jeg håper det blir slutt på sykling gjennom gravplassen når dagens vei forsvinner, og folk må krysse ei bro, sier Madland.

Lyden av banking og saging bekrefter at nabolomtene snart vil huse hundrevis av leiligheter og arbeidsplasser. Når gravplassen får et oppgradert elvestrekk, blir gravplassen mer attraktiv, ikke minst for de nye naboene. Flere kan komme til å bruke området som park. Det kan gi mer forsøpling. Tomme ølbokser under benkene ved den navna minnelunden, indikerer at sentrumsgravplassen allerede har sentrumsrelatert rusproblematikk å ta hensyn til.

– Vi har aldri hatt porter på gangveien mellom gamle og nye gravlund. Det kan være vi vil vurdere det, sier Madland.

Men nye bolig- og kontorbygg utenfor gravplassmuren er ikke nødvendigvis negativt. Det er derfra pengene til å åpne elva kommer.

– Utbyggerne har betalt inn et visst beløp til oppgradering av grøntareal både inne på gravplassen, og utenfor. Det dekker utgiftene til å åpne Stangelandsåna, sier rådgiveren.

Bevarer trær og planter busker

Elvebunnen plastres, det vil si at den dekkes med stein. På elvebredden skal det blant annet brukes vegetasjon for å hindre at vannet eroderer ut bredden.

Gravlundenes mange store trær, ikke minst de staselige boketrærne, blir i all hovedsak uberørt av oppgraderingen. Langs Stangelandsåna skal det plantes romdannende buskfelt, mens nedre

del av elva får mer naturlig vegetasjon som kan gi skjul for fugler.

– Beplantningen skal fungere estetisk, men må også være enkel å vedlikeholde, poengterer Madland.

Tekst:

Kjetil S. Grønnestad

Journalist

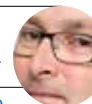
kjetil@svartpaakvitt.no

Foto:

ALF BERGIN

Ansvarlig redaktør

redaktor@gravplassen.no

Kirkesjef i Porsgrunn, Johannes Sørhaug, er leder av Gravplassforeningen.

Våren: En tid med lys og varme

S om forholdsvis ny leder av foreningen har jeg blitt utfordret av folk jeg treffer om hva denne foreningen er. Og da er det nærliggende for meg å mene at den representerer det største og også beste fagmiljøet og interessefellesskapet med gravplassarbeid som hovedfokus.

Dette ønsker foreningen å være med på å påvirke på en faglig god måte og vi ønsker å bidra med vår erfaring og fagkunnskap. Og med arbeid på gravplass menes både planlegging, forvaltning og driftsoppgaver.

De aller fleste gravplassforvaltningene skjer i kirkelige fellesråd. Dette er et samfunnsoppdrag som offentligheten har gitt rådene. Min erfaring og mitt inntrykk er at dette løses på en faglig god måte og at det gjøres med stor respekt for den avdødes ønsker.

Det er gjennom undersøkelser vist at befolkningen generelt har stor tillit til hvordan gravplassene forvaltes. Dette gjelder også der forvaltningen er lagt til kommunalt organ. Samtidig vet vi at det stilles spørsmål om det er greit at ett trossamfunn er gitt denne oppgaven. For de av oss som har vår ansettelse i fellesråd, gir det en enda større bevissthet om at dette arbeidet vil vi gjøre med høye krav til oss selv.

Flere steder er allergisesongen allerede i gang og det spirer og gror, og oppgaver som snøen har skjult dukker opp. Våren, syns jeg, er en fantastisk tid som har mye lys og varme i seg.

Som mange vet så engasjerer vi nå vikar mens foreningens rådgiver Maren skal ha permisjon, og vi satser på at oppgavene blir løst på en god måte i hennes fravær.

Jeg er stolt av å representere foreningen og gleder meg til vi på nytt kan møtes til møter, kurs og konferanser slik som var normalt før. Og jeg har et håp om at vårt fagområde skal få en større plass i det offentlige rom, og det blir helt vanlig å engasjere seg i fagområdet uten at det nødvendigvis er noen som skal gravlegges eller at det er en utfordring i den forbindelse.

Herfra ønsker vi alle som leser en god vår, og håper tidsskriftet faller i smak også denne gang – og vi takker for alle gode bidrag til at det holder høy kvalitet!

JOHANNES SØRHAUG
Leder, Norsk forening for gravplasskultur
js538@kirken.no

Gravplassen.no

Norges viktigste møtested for gravplassektoren.

Krematoriefagdager i Bærum 2019.

Fagdager i Molde 2020.

(Foto: Synnove Haugstad Sira)

Norsk forening for gravplasskultur

Påmeldingsfrist: 6 uker før kursstart.
Les mer og meld deg på her:
www.gravplasskultur.no/kurs-og-fagdager
E-post: post@gravplasskultur.no,
Tlf.: 473 87 924

Medlemsrabatt kurs og fagdager: 25% for alle medlemsgrupper. På nettsidene finner du kursinfo, påmeldingsskjema og vilkår.

KURS I PRAKTISK GRAVPLASSDRIFT

Målgruppe: Gravplassarbeidere, driftsledere, kirkeverger/daglige ledere, kontoransatte. Kurset er et grunnkurs i gravplassdrift, og også en modul i Gravplasskolen.

Sted: Skien/Porsgrunn, **utsatt pga. korona.**
Dato: 19. - 22. april

Sted: Thon hotell, Ski
Dato: 27. - 30. september
Pris: Kr 3.030 for medlemmer
Kr 4.040 for ikke-medlemmer

Hotell: Dagpakke: Kr 2.790 inkl. lunsj og kaffe
Kr 6.865 i enkeltrom med full pensjon

Tema:

Gravplassens ulike elementer og funksjoner • Sektorens oppbygging og ansvarsfordeling • Innføring i lover og regler, med praktiske eksempler • Grunnleggende om omregulering, kart • Grunnforhold og drenering • Gravregister, arkivering, gode rutiner • Etikk og verdighet • Seremonielle og praktiske forhold knyttet til gravferd og urnenedsettelse • Gravferdsrutiner i ulike religioner • Praktisk tilrettelegging for urne- og kistegravlegging • Grøntanlegget • Feste av grav, gravminner, gravstellavtaler • Håndtering av gravminner – graveiers og forvalters ansvar • Grunnleggende om kulturminneforvaltning og vern • Nye gravferdsformer/trender i gravferdsforvaltningen • Befaring til gravplasser og krematorium

FAGDAGER 2021

Målgruppe: Alle som jobber med gravplasser og krematorier, administrativt eller praktisk. Alle som er interessert i gravplass og gravplasskultur.

Sted: Scandic Park, Sandefjord
Dato: 8. - 10. september 2021
Pris: Tidlig-ute-pris:
Kr 2.333 for medlemmer
Kr 3.110 for ikke-medlemmer
Etter 2. juli:
Kr 2.708 for medlemmer.
Kr 3.610 for ikke-medlemmer.
Påmelding: Frist 2. juli for beste pris, men vi tar imot påmeldinger etter det så lenge vi har plass
Hotell: Dagpakke: Kr 2.075 for lunsj og kaffe i tre dager
Kr 4.695 i enkeltrom m/full pensjon

Tema:

Foreløpig jobber programkomiteen med disse temaene:
Kolumbarium/urnevegg • Askespredning på gravplass • Urneseremoni/kremasjon og valgmuligheter ved gravferd • gjenbruk av gamle rammeograver • Gode urnefelt • Endring i lov og forskrift • Erfaringer etter pandemien • Befaring til gravplasser i Larvik

KURS I ADMINISTRASJON AV GRAVPLASSER

Målgruppe: Administrativt personale; kirkeverger/daglige ledere, kontoransatte, driftsledere.

Sted: Grand hotell Terminus, Bergen
Dato: 26. - 28. oktober 2021
Pris: Kr 2 333 for medlemmer,
Kr 3 110 for ikke-medlemmer
Hotell: Dagpakke: Kr 2.085 for lunsj og kaffe i tre dager
Kr 4.895 i enkeltrom m/full pensjon

Tema:

Gravplassenes plass i forvaltningen, rammer og regelverk • Saksbehandlingsrutiner hos gravplassmyndigheten • Gravferdsbyråenes rolle • Grav- og arealbehov • Kommuneplan og reguleringsplan • Gravplassplan, navna minnelund og universell utforming • Gravregister, grav og feste av grav • Endring av gravplass/oppdatering av kartverk • Seremonielle og praktiske forhold ved kistegravlegging og urnenedsettelse • Gravstellavtaler – Salg av gravminner – Eksterne tjenesteleverandører på gravplass • Møte med mennesker, etikk og verdighet • Gravminner • Kremasjon og gravformer for aske • Vernarbeid på gravplass • Spørretime • Befaring

SEMINAR OM NAVNET MINNELUND

Målgruppe: Forvaltninger som planlegger å anlegge navnet minnelund.

Sted: Grand hotell Terminus, Bergen
Dato: 28. oktober 2021
Tid: Fire timer, kl. 13.00 – 17.00.
Pris: Kr 1.000 for medlemmer
Kr 1.250 for ikke-medlemmer

Foredragsholdere:

Fagsjef gravplass, Statsforvalteren, Åse Skrovset
Gravplassjef i Bergen, Inghild Hareide Hansen

FAGDAGER FOR KREMATORIER

Målgruppe: Krematorieansatte, saksbehandlere og daglige ledere/kirkeverger som fatter beslutninger knyttet til urnegraver og kremasjonsvirksomhet

Sted: Scandic Parken hotell, Ålesund
Dato: 1. og 2. desember 2021
Pris: Tidlig-ute-pris:
Kr 2.100 for medlemmer
Kr 2.800 for ikke-medlemmer
Etter 20. okt.:
Kr 2.325 for medlemmer.
Kr 3.100 for ikke-medlemmer.
Hotell: Dagpakke: Kr 1.385 lunsj og kaffe i to dager
Kr 2.530 for enk.rom med full pensjon

Tema:

Hva er verdien av statistikk • Nye prosjekter: Ønsker og behov – arkitektens løsninger • Hvilke behov skal lovverket åpne opp for og hvorfor? • Gruppearbeid: Ulike behov og henvendelser fra pårørende • Befaring til Ålesund krematorium • Beredskapsarbeid • Gruppearbeid: Beredskapsarbeid på krematoriet – Hvilke erfaringer har vi gjort oss i 2020? • Presentasjon av prosjektet: Kremasjon av hjertestimulatorer – Implantat med elektroniske komponenter • Orientering om SKU – Standardiseringsutvalget for kister og urner • Fossilfri drift

Følg med på www.gravplasskultur.no og www.gravplassen.no for oppdatert informasjon.)

(Inntil videre forutsettes at våre kurs og fagdager går som planlagt).

Avsender
Norsk forening for
gravplasskultur,
Krokenveien 1661
3760 Neslandsvatn

Avant E6

– helelektrisk redskapsbærer

Du trenger bare en Avant!

Graving • Klipping • Jordbearbeiding • Skuffearbeid • Løfteoppgaver • Snørydding

Stort modellutvalg med diesel, bensin og elektrisk drift i tillegg til over 200 redskaper tilgjengelig.

Felleskjøpet

Carl-Fredrik Skara
Tlf. 911 64 886
www.felleskjopet.no